

Expositio Epistole sancti Hieronymi

Incipit expositio fratris Britonis ordinis sancti Francisci super epistolas sancti Hieronymi: quem ponit pro prologo Biblię.

Frater Ambrosius tua mihi munu. Ad cuius dentia huius epistole qua scribit Hieronymus ad Paulinum presbyterum: qui elegantis fuit ingenij sicut patet in secunda epistola ad eundem qui renuciare volens seculo: cuiusdam sororis sue tenebatur vinculo: ne gradu incederet expedito: hic per Ambrosium monachum scripsit Hieronymo

significans ei desiderium: quod habebat intelligendi sacras scripturas: et a seculi vinculis excedendi: et quesiuit vtrum sine doctore posset habere sacrarum intelligentiam scripturarum. addidit etiam quod vtrum eas posset addiscere: multum desiderabat cum beato Hieronymo conuersari. Cui rescribit beatus Hieronymus dicens: Frater Ambrosius etc. ista epistola diuiditur in tres partes. scilicet in partem exordiale: narrationem et conclusionem. In parte exordiale beniuolentiam captat. In narratione intentionem explicat. In conclusione propositum ipsius non prologandum determinat. Prima pars incipit hic: Frater ambrosius. Secunda. ibi: Legimus. Tertia. ibi: Festina queso. Captat autem beniuolentiam commendans eum de missione munerum de fidelitate amicitiarum: de timore dei: et diuinarum studio litterarum. Partes per se patent in littera. Secunda pars in qua intentionem explicat: recipit partium subdivisiones. Primo enim intendit eum inducere ut sibi sacre scripture doctorem querat. Et hoc facit dupliciter. Primo enim monet ad aliorum imitationem. Secundo ostendit consequentem utilitatem. Et primo proponit gentiles philosophos ad imitandum. ibi: Legimus etc. Secundo proponit paulum catholicum. ibi: Quid loquar. Tertio utilitatem que consequitur ex audiendo doctore ostendit. ibi: Habet et nescio quid etc. et. j. ij. ca. Paulus apostolus etc. vbi dicit quod paulus multum profecit ex doctrina Gamalielis. Secundo arrogantiam euertit. ibi: Nec hoc dico. vbi et Paulini ardorem ad studendum et humilitatem ad proficiendum commendat: quod non facerem doctorem cuius est legem intelligere: alios preesse: et alios docere. ideo tertio in triplici statu scientiam sacre scripture esse necessariam probat: et defectum ipsius esse damnosum. Et primo ostendit scientiam esse necessariam in statu prelatioris. ibi: Timoth cum etc. qui fuit episcopus. Secundo in statu sacerdotalis dignitatis. ibi: Malachias propheta. Tertio in statu officij predicacionis. ibi: Cur Paulus apostolus etc. Et conuerso autem defectus huius scientie in quolibet statu probat esse damnosum. ibi: Sancta quippe rusticitas: vbi doctam iusticiam ostendit simplici potiorum. Quia vero Paulinus secularibus erat litteris eruditus: ne crederet quod per se posset sacram scripturam intelligere. Ideo quarto ostendit quod non posset nisi diuina gratia reuelante. gratia enim reuelat mysteria: ad quorum cognitionem non peruenit scientia secularis. Sic reuelata fuit christo secundum humanitatem. unde dicitur: Pharisaei stupent. Sic reuelata fuit discipulis. unde dicitur: Mirantur in Petro et Iohanne etc. Sic prophetarum et patriarcharum sicut patet in littera. Sed ad horum noticiam non peruenit scientia secularis. unde dicitur: Hoc doctus plato etc. Et subdit quasi conclusio huius partis. cum dicitur: Lex enim spiritualis est. id est spiritualiter intelligenda. unde reuelatio opus est. Quis ostendit sacram scripturam sine doctore non posse intelligi: propter sui difficultatem ibi: Liber in Apocalypsi. Et attendit ista pars versus finem septimi capituli. ibi: Oro te frater etc. Et primo ostendit difficultatem istam particulariter. Secundo generaliter in principio septimi capituli. ibi: Videlicet etc. Itaque primo ostendit istam difficultatem absolute. cum dicitur: Liber in Apocalypsi. Secundo in comparatione ad alias scientias. ibi: Taceo de grammatice: vbi arguit per locum a maioribus: quod si altarum scientiarum que minus difficiles sunt: sine doctore non possit haberi notitia: multo magis non potest intelligi sacra scriptura que magis est difficilis et quasi altarum omnium complexiua. Quod autem alie scientie non possint sciri sine doctore ostendit. et primo exemplificat de liberalibus. ibi: Taceo de grammatice. Secundo de mechanicis. ibi: Ad minores artes etc. In fine confutat multorum presumptionem qui volunt docere scripturam cuius nunquam habuere noticiam. ibi: Sola scripturarum ars. Et horum doctrinam arguit

guit multipliciter: tum quod inepta est. ibi: Hanc garrula annis: tum quia supbia. ibi: Alij abducto etc. tum quia profusa. ibi: Alij discunt probpudor a feminis: tum quod erronea. ibi: Taceo de meis similibus: tum quod ridiculosa. ibi: Puerilia sunt hec etc. Secunda pars in qua ostendit difficultatem sacre scripture diuiditur in tres partes. In prima ostendit veteris testamini et difficultatem: per singulos libros discurrendo. In secunda ostendit affectum suum ad sacram scripturam: humiliter suam ignorantiam confitendo. In tertia innuit difficultatem librorum noui testamenti: eos breuiter perstringendo. Prima pars incipit ibi: Videlicet manifestissima est genesis. Secunda. ibi: Cernis me etc. Tertia. ibi: Tangam et nouum etc. Ponit autem quasi conclusionem istius partis. ibi: Oro te etc. vbi dicit quod licet sit ita difficilis: tamen meditati et contemplanti est utilis et suauis. unde subdit: Nonne videtur tibi etc. Monet etiam ne contemnat sacras scripturas propter verborum ruditatem. Cui assignat multiplicem rationem. littera plana est. Secundo humiliter se excusat: quod quasi sciens magisterium non affectat: sed quasi socius collaboraturus allicit ut veniat. Primum tangit ibi: Nonne suus tam perulans etc. Secundo ibi: Magisterium renuens etc. Multa autem ponit allicitiua. Primum est status equalitas. ibi: Comite spondeo. Secundum est proficiendi facultas. ibi: Petendi datur etc. Tertium est sacre scripture dignitas. ibi: Discamus in terris. Quartum est receptum consortis vbanitas. ibi: Obuijs te manibus etc. Quintum est cooperandi voluntas. ibi: Et ne incepte etc. Sextum est amicitabilis societas. ibi: Habes hic amantissimum tuum etc. Tertia pars principalis. scilicet conclusio. incipit ibi: Festina queso etc. In qua dicitur paulinum ut cito exeat de seculo. Et inuitat ad duo. scilicet ad vitanda multa pericula: et ad abiicienda mundi retinacula. Primum notat sub metaphora nauicule cui circumquaque imminet pericula. unde dicit: Et herenti in salo nauicule etc. Secundo notat ibi: Nemo renuciatur etc. Est autem duplex mundi retinaculum quod retardat seculo renuciatur. Primum est amor pecunie. Secundo timor penurie. Amor pecunie consideratur in tribus. In venditionis rerum retardante sollicitudine. In contentiosa repetitioe. In alienandi voluntate. Retardantem vendendi sollicitudinem excludit. cum dicitur: Nemo potest bene vendere etc. Et ne Paulinus obtederet oportere se esse sollicitum contra venditionem rerum propter suam necessitatem: vel propter aliorum utilitatem: vtrumque excludit. Quod non propter necessitatem oportet hoc facere. ostendit ibi: Quicquid de tuo. Quod non propter aliorum utilitatem. ostendit ibi: Nisi tu semper recastinas etc. Et quod deus magis querit nos quam nostra. subiungit: Totum dno dedit etc. Item deus magis exceptat affectum quam datum: et ad hoc probandum inducit apostolos: viduam et Cresum. unde dicitur: Apostoli etc. Contentiosam repetitionem excludit. ibi: Tollenti tunicam etc. et est sumptum de Marti. v. Alienandi voluntatem excludit. ibi: Si habes in potestate rem tuam vende. id est voluntarie dimitte. vel aliena dato. Nec est contrarium quod prius dicitur: Nemo potest bene vendere: quod ibi probat venditio retardans et impediens. hic non conceditur venditio indilata et expedita. Secundum retinaculum est timor penurie: sicut habet hic de auaro quod ei deest tam quod habet quam quod non habet. Timent autem renuciare seculo tripliciter. timent enim penuriam opum: penuriam victualium: penuriam vestimento. Istam autem triplicem penuriam excludit per triplicem voluntarie paupertatis sufficientiam. Primam excludit ibi: Credenti: supple diuinis consilijs totus mundus diuitiarum est etc. Tandem nihil habentes et omnia possidentes. Item quod secunda et tertia timeri non debeant. ostendit cum dicitur: Actus atque vestitus. Quia vero probat derelictus surgit in scandalo: contra omnes tentationes dat salubre remedium dicens: Facile contemnit omnia etc. Et sic patet diuisio et contentia epistole presentis. Hunc ad expositionem littere accedamus.